

Verward naar de uitgang

Een tikje verward verlaten we de schouwburg. Wat wordt er fenomenaal geacteerd. Maar waarom leidt Eric de Vroedts aanpak van *De entertainer*, de klassieker van John Osborne uit 1957, dan niet tot een jubelstemming?

Eric Nederkoorn

An de tekst ligt het ook al niet. Het moet de vorm zijn.

Een hele kluif is *De entertainer* sowieso. Personages en handelingen kennen nauwelijks een ontwikkeling, gedurende die twee uur. De ondergang is al helder voor het eerste woord gesproken is. Hoofdpersoon Archie Rice is vanaf minuut één de nooit geslaagde, eeuwig door schuldeisers nagezeten entertainer, die weet dat zijn vader honderd keer succesvoller was. Toch klampt hij zich hardnekkig vast aan zijn optredens. Thuis is hij gevoelloos voor alles en iedereen, schofte- rig en cynisch tot op het bot, en hij probeert ook daar elk probleem met een verkeerde grap weg te poetsen. Achter zijn zaalmicrofoon vertelt hij de meest verschrikkelijke, vrouwvij- andige en racistische moppen. Gênant, en zó erg, dat je er toch weer om moet lachen. Gewoon omdat het te erg is. Dit alles muzikaal begeleid door zijn zoon Frank, die hij waar- nodig uitkaffert.

Gijs Scholten van Aschat zet de harteloze humorist vlijmscherp neer. Zijn anti-entertainment is onvergetelijk. Als hij zijn act doet, stapt hij op een uitloper de zaal in en scheidt een goudkleurig doek zijn act van de huiskamersetting, waar

zich ervoor en erna de gezinsnarig- heid afspeelt.

Slim bedacht. Janni Goslinga is ook al geweldig als Archies naïeve en hysterische echtgenote. Ze zet haar hele lichaam in om deze veel te trouwe mislukkeling waarachtig te maken.

Fred Goessens maakte de vader, inmiddels alcoholist, ook al geloof- waardig en zoon Frank (Alwin Pu- linckx) is een prima sukkel die, om het nog erger te maken, een Hans Li- berg-achtig stukje mag doen. Ook Mr. Bean komt langs trouwens, bij de uitvaart van Micky. Hij, zoon, is ge- sneuveld in de Arabische woestijn: het moment waarin het permanent aangekondigde onheil culmineert.

Niks mis, zou je zeggen. In de zaal stooten de bezoekers elkaar verrukt aan bij de eerste blik op het decor: een kolossale hoofdingang van een theater, waarachter een diepe, inkt- zwarte, taps toelopende tunnel, met ver achter op het toneel een jaren- vijftigkamertje.

Maar het is juist het dominante, alles overheersende zwart – onge- twijfeld een symbolische keuze – dat de huiskamerscènes op den duur doodslaet. Vooral in combinatie met de keuze om de spelers ook tijdens dialogen telkens de zaal in te laten

praten, en niet tegen elkaar. Ook symbolisch, om aan te tonen hoe eenzaam ze zijn. De keuze voor deze vorm werkt gaandeweg verlam- mend op het stuk als geheel.

En toch blijft het door die presta- ties de moeite waard. Vandaar die verwarring.

★★★★☆

Gebeurtenis Theatervoorstelling *De entertainer* Door Toneelgroep Amsterdam **Van** John Osborne **Vertaling, bewerking en regie** Eric de Vroedt **Met** Gijs Scholten van Aschat, Janni Goslinga, Fred Goessens, Mariana Apararicio Tor- res, Alwin Pulinckx **Scenografie** Maze de Boer **Gezien** 6/6 Stads- schouwburg Groningen **Publiek** 218 **Nog te zien** 20/6 De Harmonie Leeuwarden

▲ Gijs Scholten van Aschat als humorist. Foto Jan Versweyveld